

ዳኞች፡- - ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍላ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች ፡- ሻምበል ተሾመ ደምሴ - ጠበቃው ያለለት ተሾመ - ቀረቡ

ተጠሪ ፡- የፍትህ ሚኒስቴር ዐ/ሕግ ገበያው ስማቸው - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ለዚህ ሰበር ክርክር መነሻ የሆነው የአሁኑ ተጠሪ መ/ቤት የዲቨዥሊን ኮሚቴ የሰጠው የዲቨዥሊን ውሣኔ ሲሆን ውሣኔውም ለተጠሪ መ/ቤት የበላይ ሀላፊ ቀርቦ ይፈፀም በመባሉ ምክንያት ለከፍተኛ ፍ/ቤት በይግባኝ በአሁኑ አመልካች ይግባኝ ጠያቂነት ቀርቦ ከፍተኛው ፍ/ቤትም መልስ ሰጪውን መጥራት ሳያስፈልግ በፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 337 መሠረት የይግባኝን መዝገብ በመዝጋት ይግባኝ ባዩን በማሰናበቱ ለዚህ ችሎት ቀርቧል፡፡

ለዲቨዥሊን ኮሚቴ ውሣኔ መነሻ የሆነውን አቤቱታ ለተጠሪ መ/ቤት ያቀረቡት ወ/ሮ ዮላንዳ ካፑሴ ሲሆኑ የአቤቱታውም ፍሬ ቃል ከአቶ ሩፋኤል ዴልጋውዲ ከተባለው ጋር ባልና ሚስት ሆነን ከቆየን በኋላ በመካከላችን በተፈጠረው አለመግባባት በፍ/ቤት ጉዳዮችን እየታየ ባለበት ወቅት ባለቤቱ የጋራ ሃብታችንን በሙሉ በእጁ በማድረግ የንብረት ክፍፍሉ እስከሚደረግ ድረስ ለወደፊት ከንብረቱ ከሚደርሰኝ የሚታሰብ በየወሩ ብር 10,000 እንዲከፍለኝ ተወስኖልኝ ሲከፍለኝ ከቆየ በኋላ ተጠሪው /የአሁኑ አመልካች / የባለቤቱ ጠበቃ በመሆናቸው ለፍ/ቤቱ የካቲት 02 ቀን 1999 ዓ/ም በሰጡት የመልስ መልስ እኔ “ ኢንተርናሽናል ቢዝነስ ግሩፕ” የሚባል የግል ድርጅት ሳይኖረኝ እንዳለኝ በማስመሠል ሐሰተኛ የቢዝነስ ካርድ በማዘጋጀት አቅርበው በፈፀሙት ህገወጥ ድርጊት ከፍተኛ እንግልትና ጉዳት ያደረሱብኝ ስለሆነ በዲቨዥሊን ኮሚቴ ይጠየቅልኝ የሚል ነው፡፡

የሥር ተጠሪውም /የአሁኑ አመልካች/ በሰጡት መልስ የአቤቱታ አቅራቢዋ ባለቤት የቢዝነስ ካርዱን ስለሰጣቸው ለፍ/ቤቱ እንዳቀረቡ ገልፀዋል፡፡

የሥር የዲቨዥሊን ኮሚቴውም የአሁኑ አመልካች የፌዴራል ፍ/ቤቶች የጠበቆች ሥነ ምግባር ደንብ ቁጥር 57/92 አንቀጽ 29/2/ እና አንቀጽ 56/4/6/ ላይ የተደነገጉትን የሥነ ምግባር ድንጋጌዎች ጥሰዋል በማለት በብር 10,000 /አሥር ሺህ / እንዲቀጡ ወስኖባቸዋል፡፡ የአሁኑ አመልካችም

በተጠሪ መ/ቤት የዲስኻሊን ኮሚቴ ውሳኔና በሥር ክፍተኛ ፍ/ቤት ትዕዛዝ ላይ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል ያሉ ሲሆን በዋናነት የጠቀሱአቸው የቅሬታ ነጥቦችም፡-

- የተጠሪ የዲስኻሊን ኮሚቴ ለውሳኔው መሠረት ያደረጋቸው ድንጋጌዎች ላይ ያሉት ነጥቦች ስለመኖራቸው አልተረጋገጠም ፤
- የዲስኻሊን ኮሚቴው ማስረጃዬን ሳይሠማና ሳይመረምር ውሳኔ መስጠቱ ያለአግባብ ነው፤
- በደንበኛዬ ትክክለኛ መሆኑ ተገልጾ የተሰጠኝ ሰነድ ሀሰተኛ መሆን አለመሆኑን የማጣራት ግዴታ የሌለብኝ ሆኖ ሣለ ጥፋተኛ መባሌ ያለአግባብ ነው የሚሉ ናቸው።

ለአመልካች የሰበር አቤቱታ ተጠሪው በሰጠው መልስ ለሥር የዲስኻሊን ኮሚቴ አቤቱታው እንዲታይ የጠየቁት ግለሰብ የንግድ ድርጅት ያላቸው ስለመሆኑ ምንም አይነት ህጋዊ ሠነድ ከአመልካች ደንበኛ ሳይቀርብላቸውና በቢዝነስ ካርዱ የተመለከቱት ዝርዝር ሁኔታዎችን በአግባቡ ሳያረጋግጡ አመልካች ካርዱን ለፍ/ቤቱ በማቅረብ ለግለሰቧ የሚከፈለው ቀለብ እንዲቋረጥ ማድረጋቸው ከቅን ልቦና ውጪ የፈፀሙት መሆኑን የሚያሳይ ነው። ይህ ሆኖ ሣለ አመልካች የሠነዱን ሀሰተኛነት አላውቅም ያሉት ከተጣለባቸው ሙያዊ ግዴታ አንጻር ተቀባይነት የሌለው ነው። አመልካች በሰበር ቅሬታቸው ማስረጃቸው ያልተሰሙ መሆናቸውን ቢገልጹም የተጠሪ የዲስኻሊን ኮሚቴ 7 የአመልካች ማስረጃዎችን አቅርቦ የሰማ በመሆኑ በዚህ ረገድ ያቀረቡት ቅሬታ ተቀባይነት የለውም በማለት የዲስኻሊን ኮሚቴውም ሆነ የሥር የፌ/ክ/ፍ/ቤት በውሳኔያቸው የፈፀሙት የህግ ስህተት የለም በማለት ተከራክሯል።

የግራ ቀኙ ክርክር ከዚህ በላይ የተገለፀ ሲሆን እኛም አመልካች በተከሰሱበት የዲስኻሊን ክስ ጥፋተኛ ናቸው ተብለው በገንዘብ የተቀጡት በአግባቡ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ ይዘን ክርክሩን እንደሚከተለው መርምረናል።

የተጠሪ መ/ቤት የዲስኻሊን ኮሚቴ ውሳኔ እንደሚያመለክተው አመልካች ጠበቃ ሆነው ሲከራከሩ የነበሩት የወ/ሮ የላንዳ ካፒሲ ባለቤት ወክሎአቸው ሲሆን አመልካች የተባለውን የቢዝነስ ካርድ ያገኙት ከደንበኛቸው መሆኑን እና ለፍ/ቤቱ ግለሰቧ የንግድ ድርጅት እንዳላቸው ካርዱን በማቅረብ ጭምር የገለጹት ይኸው ደንበኛቸው በሰጡት መረጃ መሠረት ነው ብሏል። ይበሉ እንጂ ደንበኛው ያቀረባቸውን ማስረጃዎች ባለሙያው /ጠበቃው/ እንዳለ ተቀብሎ ለፍ/ቤት ማቅረብ አለበት? ወይስ የለበትም የሚለውን ነጥብ መመለስ ተገቢነት ያለው ይሆናል። ለዚህም በመጀመሪያ የፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 92/1/ን መመልከት የሚገባ ሲሆን የተጠቀሰው የሥነ ሥርዓት ህግ ድንጋጌ ስለማናቸውም ጉዳይ የሚቀርብ አቤቱታ በሌላ ሁኔታ እንዲቀርብ የሚያዝ ድንጋጌ ከሌለ በቀር በአቤቱታው ማመልከቻ ላይ የተገለፀው ነገር አቤት ባዩ ወይም ነገሩን የሚያውቅ ሌላ ሰው በአቤቱታው ግርጌ ይህ የቀረበው አቤቱታ እውነት መሆኑን ማረጋገጥ አለበት ይላል። ከዚህ ከህጉ መንፈስ መረዳት እንደሚቻለው አቤቱታ አቅራቢው ያቀረበው አቤቱታ እውነት ስለመሆኑ የማረጋገጥ የህግ ግዴታ አለበት። በዚህ በተያዘውም ጉዳይ ቢሆን ደንበኛቸውን በመወከል ግለሰቧ የንግድ ድርጅት ያላቸው ስለመሆኑ አመልካች ካርዱን ጭምር ይዘው ለፍ/ቤት የቀረቡ ሲሆን ይህ አለ የተባለው የንግድ ድርጅት ስለመኖሩ ደግሞ አስቀድሞ በእርግጠኝነት ሊያውቁ ይገባ ነበር።

ይህ ሆኖ ሣለ አመልካች በእርግጠኝነት የሚያውቁትን ጉዳይ ብቻ ክርክሩን ለያዘው ፍርድ ቤት ማቅረብ ሲገባቸው የቢዝነስ ካርዱን ሐሰተኛ መሆንና አለመሆን የማጣራት ግዴታ የለብኝም ያሉት ከተጠቀሰው የሥነ ሥርዓት ህግ ውጪ በመሆኑ ተቀባይነት ሊኖረው የሚገባ አይደለም።

በሌላ በኩል የፌዴራል ፍርድ ቤቶች የጠበቆች የሥነ ምግባር ደንብ ቁጥር 57/92 አንቀጽ 3 በመርህ ደረጃ ማንኛውም ጠበቃ በተለይም ለደንበኛው፣ ለሌሎች የህግ ሙያተኞችና ተከራካሪ ወገኖች፣ ለፍርድ ቤት፣ ለሙያው እና በአጠቃላይ ለህብረተሰቡ ያለበትን የሙያ ሃላፊነት በቅንነት፣ በታማኝነት እና በእውነተኛነት መውጣት እንዳለበት የተደነገገ ሲሆን በደንቡ አንቀጽ 29/2/ ደግሞ ማስረጃን ማሳሳት ወይም ሌሎች ሰዎች ይህን መሠል አድራጎት እንዲፈጽሙ መምከር ወይም መርዳት የተከለከለ ተግባር እንደሆነ በግልጽ ተቀምጧል። ከዚህ በተጨማሪ በደንቡ አንቀጽ 56/4/ ሆን ብሎ ፍርድ ቤትን የሚያሳስት ወይም የተጋነነ ጽሁፎችንና ንግግር ማድረግ ፣ እንዲሁም በአንቀጽ 56/6/ እንደተደነገገው ለጉዳዩ አግባብነት የሌለውን ማስረጃ አግባብነት እንዳለው አስመስሎ ማቅረብ የማይፈቀዱ ድርጊቶች እንደሆኑ ተጠቅሰዋል።

ይህ ሆኖ ሣለ አመልካች ከፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 92/1/ ውጪ እና ከዚህ በላይ ከተጠቀሰው የጠበቆች የሥነ ምግባር ደንብ በሚቃረን መልኩ የደንበኛቸው ባለቤት የነበሩት ኢንተርናሽናል ቢዝነስ ግሩፕ የሚባል የንግድ ድርጅት ሳይኖራቸው አላቸው በማለት በሐሰት የተዘጋጀ የቢዝነስ ካርድ ለሥር ፍ/ቤት በማቅረብ ፍ/ቤቱን በማሳሳት ከቅን ልቦና ውጪ ለግለሰቧ እንዲከፈላቸው ተወስኖ የነበረውን ቀለብ እንዲቋረጥ ማድረጋቸው በተጠሪ የዲስኻሊን ኮሚቴ በማስረጃ ከተረጋገጠ በኋላ አመልካችንም ባቀረቡአቸው የመከላከያ ማስረጃዎች ማስተባበል ባለመቻላቸው ጥፋተኛ ተደርገው የቅጣት ውሣኔ የተላለፈባቸው እንዲሁም የተጠሪው የዲስኻሊን ኮሚቴ ውሣኔ በይግባኝ ቀርቦ መጽናቱ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት አይደለም። በመሆኑም የሚከተለውን ውሣኔ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. የተጠሪ መ/ቤት የዲስኻሊን ኮሚቴ በ14/05/2002 ዓ/ም ባደረገው ስብሰባ የሰጠው ውሣኔ እንዲሁም የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ 90784 በቀን 26/04/2003 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 348/1/ መሠረት ፀንቷል።
2. አመልካች የመቀጮ ገንዘብ ብር 10,000 /አሥር ሺህ / ለመንግስት ገቢ እንዲያደርጉ የተወሰነው በአግባቡ ነው ብለናል።
3. የዚህን ፍ/ቤት ወጪና ኪሣራ የግራ ቀኝ ተከራካሪዎች ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ የተዘጋ ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ